

РЕЦЕНЗИЯ

за процедура по конкурс за академична длъжност „професор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика ((Педагогика, Анимация и образование) за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по педагогика, катедра Дидактика

Рецензент: проф. д-р Жулиета Савова

1. Фактологически данни за кандидата в конкурса

Участник в конкурса е доц. д-р Радка Емилова Василева. Доц. д-р Радка Василева има впечатляващ трудово-професионален стаж и социален опит. Ако се вземе под внимание само нейният академичен стаж, то той е с обща продължителност от 34 години (начало 1986 година) и преминава последователно през асистент, старши асистент и гл. асистент позиции, а хабилитационната ѝ процедура за доцент е от 2007 година. През този период от време Радка Василева се утвърждава не само като академичен представител в педагогическата област, но и като широко активна социално-образователна и обществена фигура. Всъщност устойчивото, последователно и ярко запомнящо се професионално развитие на Радка Василева е напълно логично: завършване на средно образование със златен медал, продължаващо образователно надграждане на колежанско (тогава учителски институт), висше бакалавърско и магистърско ниво по естествен начин сублимира в успешно покриване на изискванията и присъждане най-високото образователно и научно равнище – „доктор“ през 1998 година. Нейното обхватно и цялостно развитие не се ограничава, нито измерва само с академични критерии.

Високата гражданска активност на Радка Василева може да се открие още в ранните години след промяната през 1989 год. Тя е избрана за народен представител във Великото Народно Събрание, а последващото академично осмисляне на значимостта на гражданското възпитание и образование, и високите хоризонти и цели на активната гражданска позиция води до създаване в съавторство на модерно методическо ръководство и книга за учителя по гражданско образование.

Този висок граждански дух и пулс продължават да бъдат преоткривани във всички следващи години на лично и професионално утвърждаване. Доц. д-р Радка Василева е управител и творчески ръководител на „Образователен театър” и Театър „Забавна наука” още от средата на 90-те (1995 година). За целия период до сега тя работи с впечатляваща събирателна група ежегодно от 200 учители. В периода от 1995 до 2020 година има над 100 000 зрители на театралните представления, като работи системно и с около 25 училища по авторска програма с интерактивни представления за ученици.

Доц. д-р Радка Василева се изявява и като успешен и ярко запомнящ се обучител по програми за учители, директори, кметове и други, свързани с образованието дейци.

Участник е и в множество образователни проекти (9 научно-изследователски и обучителски проекта по европейски програми). Самата тя е ръководител на 2 проекта. Член е на управителния съвет на „Академия за деца” към СУ „Св. Климент Охридски” (2018). Нейната популярност и признание имат не само национален, но и международен характер. От 2018 година тя е става член на борда на редакторите на списание за образование (САЩ).

Доц. д-р Радка Василева има двама успешно защитили и работещи в академичната сфера докторанти, а към датата на конкурса ръководи още 3 докторанти.

2. Данни за процедурата

Предоставеният от доц. д-р Радка Емилова Василева пакет от документация е в съответствие с изискванията на нормативните документи, вкл. Правилника на СУ „Св. Климент Охридски”. Хабилитационният труд „Арт анимация в образованието. Учители и ученици в драматично взаимодействие” и съпътстващите обявления конкурс публикации покриват в пълнота изискуемите количествени и качествени характеристики.

Както хабилитационният труд на доц. д-р Радка Василева, така и останалите публикации са нейно оригинално авторско дело. Продуктивното интегриране на философско-историческото познание, социално-психологическите и арт насочените подходи с педагогическите и образователните им проекции захранват неизчерпаемата ѝ творческо-откривателска ориентация, неспокойният ѝ дух на създаване на нови и атрактивни идеи и утвърждаващи ги практики. По този начин творчеството на доц. д-р Радка Василева се оформя като неповторимо и широко разпознаваемо в обхватните образователни и арт среди, а самия автор се възприема като неповторим и високо креативен.

Глобалната ми положителна оценка на творческата неповторимост и креативност на доц. д-р Радка Василева, на нейните научно-изследователски, академични и широко социални умения и компетентности е допълнително основана и на демонстрираната от нея убедителна научно-творческа рефлексия върху идеи, школи, модели и практики на технологични решения

в специализираната научна интердисциплинарна литература, които тя трансформира за нуждите на своята арт анимация.

Ако приемем, че моделът на арт анимация в образованието, който доц. д-р Радка Василева създава и практикува за педагогически и образователни нужди, е своеобразна емпирична верификация на интегрираните концептуални конструкции, които тя използва, то в оценката на продукцията ѝ по този конкурс и специално на основния монографичен труд, можем да открием блестящо обобщено потвърждение на авторската креативност и творчески размах.

Езикът на писане е академично обоснован. Стилът е научно издържан, използван е прецизен понятиен метаезик.

Академичната справка показва, че конкурсът е обявен върху основата на проектирана и планирана заетост от 360 ч. (5 лекционни курса, от които 4 са задължителни).

В хода на конкурса не са установени процедурни и други нарушения.

3. Публикационна активност на кандидата

Представен е списък от 18 публикации на кирилица и латиница, свързани с темата на обявения конкурс. От тях – две монографии:

- хабилитационен труд „Арт анимация в образованието. Учители и ученици в драматично взаимодействие” (2020). Университетско издателство. СУ „Св. Кл. Охридски“ и
- „Модел на образователна драма в училище».(2014). Университетско издателство. СУ „Св. Кл. Охридски“.

Част от останалите публикации са в реферирани и индексирани научни издания, включени в световно известни бази данни с научна информация (4 броя в сп. Педагогика):

- Мотивацията на учителите за приложение на нови идеи в образованието (2016) В Сп. Педагогика, година LXXXVIII, бр.2, 2016, стр.197-210.
- Как да превърнем класната стая в сцена, на която децата учат. Драма техники. (2012) В Сп. Педагогика Кн.7/2012 г., стр. 1146-1166.
- Образователен театър на сцената на неформалното образование (2018) В Сп. Педагогика, кн.1, 2018.
- Стратегии за организиране на диференцирано обучение (2018) В Сп. Педагогика, кн.5, 2018.

Останалите публикации (12) са в групата на статии и доклади, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове и в групата на учебници, учебни пособия и книги за учителя:

- Празниците и представленията в училище (2008) В Сб. „Празниците в живота на малкия ученик (избрани сценарии за провеждане на тържества)” С. 2008. с. 9-19. ISBN 978-954-9493-5-3
- Теорията и педагогическата практика.(2009), В Сб. „ Моето педагогическо ежедневие” , С. 2009 г. с. 9-15., ISBN 978-954- 9493-21-
- Нравственото възпитание на децата в контекста на социалното действие (2010), В Сб. „ Духовно-нравствено развитие на учениците от началния етап на основната образователна степен” С. Изд. Звезди, 2010.с. 7-12., ISBN 978-954-07-3569-6
- Neue akzente im Bulgarischen bildungssystem (2010), В Сб. „Bildung

und Religion im Wandel”, Bulgarien-Osterreich (Hg.), Изд. АБАГАР., 2010.с. 121-128.,ISBN 978- 954-427-867-0

- Образователните комикси-проекти и изследвания (2016), В Сб.

Педагогиката и социалната работа през 21 век-предизвикателства и перспективи, Юбилейна конференция на ФП, СУ ”Св. Кл. Охридски“, С., 2016, с. 152-160.ISBN 978-954-07- 4149-9

- Нови идеи в образованието, породени от Хосе Ортега и Гасет.

Образованието, учеция и вярата в творчеството. (2018) В Сп.”Управление и образование” бр.3/ 2018 ISSN 13126121, Vol. 14, book 3, pp. 119-125.

- Основни правила за дизайн на образователна анимация. Проект “Забавна наука” (2016) . В Сб. Нова идея в образованието, България, Бургас, БСУ, 2016., с. 249- 257.ISBN 978-619-7126-28-0

- Анимирани образи в арт-анимацията, проектирана за образователни цели (2018) В Сб. 130 години университетска педагогика, Изд. Просвета, С. 2018. с.131- 145., ISBN 978-954-01-3930-2

- Идеи за познавателния потенциал на ролевите игри (2018) В Сб. Детето и педагогиката, С. 2018, изд. Просвета, с. 199-205. ISBN 978- 619-7126-28-0

- Educational Theater-History and Functioning within school Network in Bulgaria (2019) SCRIPЕА Journal of Education, 2019, Vol. 4. № 3, pp.146-167.

- Арт практиките в България в контекста на устойчивото развитие. (2020) В Сп.”Управление и образование” ISSN 13126121, 2020, под печат.

В категорията Учебници, учебни пособия и книги за учителя (в съавторство с доц. д-р Силвия Цветанска) е предоставена книга за учителя за нуждите на часа на класа:

- Да бъдеш гражданин. Книга за учителя. Теми по гражданско

образование за часа на класа. (2010) Изд. Просвета, ISBN 978-954-01-2472-8, 2010 г.

Качествен академичен портрет на автора и научни приноси

Характерна особеност на доц. д-р Радка Василева като изследовател, академичен автор и преподавател е да:

- търси, открива, конструира «нов прочит» и/или да разработва изцяло «нови ниши» в научното пространство. Безспорно доказателство за това е нейната многодесетилетна ориентация и впечатляваща последователност в разработването на различни аспекти на образователния театър и арт анимацията като подход и интердисциплинарна концепция;
- разглежда обособените в полето на авторските си интереси въпроси както в глобално теоретичен, така и в практически - имплементационен план;
- представя уловените аспекти във всичките им възможни измерения и като части от системни равнища;
- открива най-сензитивните им проявления, които обвързва както с учениците, така и с учителите и свързаните с образованието групи и общности.

Инерционно понякога може да се мисли, че когато в даден конкурс има единствен кандидат, то няма пълни условия за състезание и конкуренция. Посочените по-горе своеобразия в съвкупния академичен образ на доц. д-р Радка Василева са доказателство за тъкмо обратното. Тя непрекъснато се състезава и конкурира не само с актьорите на голямата изследователска сцена, но и със самата себе си. Ако се вгледаме в нейните стъпки и публикации извън нормативната област и времето на обявения конкурс за заемане на академична длъжност «професор», то непременно ще открием

както в проявите, така и в публикациите за нуждите на вече заеманите от нея равнища, удивителна последователност и устойчиво авторско самоопределение и посвещаване, постоянен растеж и постигане на нови още по-високи равнища на майсторско усъвършенстване и развитие. Ако сме свикнали да говорим и търсим майсторски класове в зоната на «високото творчество», то постигнатото от доц. д-р Радка Василева в сферата на различните формати на арт анимацията и образователната драма е достоен пример за това как може да се правят майсторски класове за овладяване на «тайнството» на образователната арт анимация. Този нов тип партниране в процеса на привличането и мотивирането на учители, на ученици и на общности, интересувани се от ново качество на образованието създава неповторим творчески триумвират, който се отличава с неподражаем размах на търсене и креативни превлъплъщения. И в центъра на създаването и оживяването на всичко това е доц. д-р Радка Василева. Тя разработва и обобщава аспекти, свързани с доминантни, но и динамично променящи се философии и интерпретации на образованието; търси историческите им корени, но осмисля и новите им потенциали; разглежда и сравнява образователни парадигми и логично трансформира своя първосъздаден модел на образователен театър в средата на 90-те години в конструктивистки ориентиран модел в духа на новото модерно хилядолетие. Доц. д-р Радка Василева предлага нови формати на арт-анимацията в образованието: сценичен ролево-поведенчески рефлексивен формат; картинен, визуално-сензитивизиращ, мултиобразен формат и събитийно-развлекателен формат и споделя своите авторски варианти и проекти. По този начин без експлицитно да го формулира, тя стига до артикулиране на потребността от ключови промени в образованието, в неговата основна институция – училището и до ново разбиране за творческото партньорство с проекции не само във

формалното, но и в неформалното образование. Обновлението на педагогическото познание и осмисляните от него практики са постижима цел, ясно показана и доказана чрез приносния характер на продукцията на доц. д-р Радка Василева. Нейното умение да убеждава емоционално и неотклонно колко важна е арт анимацията в образованието не само за него като система, но и за творческото развитие, сензитивност и възпитателно съзряване на младите поколения заслужават не само разбиране и подкрепа, но и висока оценка.

Доц. д-р Радка Василева формулира четири обхватни научни приноса, подкрепени с доказателства в хабилитационния труд и допълнителната монография, които като рецензент изцяло приемам. Същевременно искам да очертая по-широкия формат на нейните приноси, които откривам в предоставената за рецензиране продукция. Представям ги като обобщена добавена стойност на научните приноси на доц. д-р Радка Василева за нуждите на обявения конкурс:

1. Създаден е интегрален теоретичен интердисциплинарно обоснован, практико-педагогически осмислен и успешно практически реализиран оригинален арт анимационен подход в образованието, който динамизира взаимоотношенията между основните субекти в училищната институция и обогатява възможностите за институционално влияние и взаимодействие.

2. Изграден е вариативен арт анимационен модел за нуждите на образованието, който се проявява в различни формати и води до образователно и личностно ориентирани мултиефекти.

3. Постигнато е високо равнище на рефлексивен анализ и творческо осмисляне на «скрити» добавени възможности на съвременното образование

да възпитава, обучава и формира личностно с помощта на различни формати на арт анимацията.

4. Формулирани са ключови правила за дизайн на арт анимация в образованието и е осмислена нейната трансформативна инструменталност.

5. Демонстрирани са нов поглед и иновативни решения в сферата на обучението, основани на конкретни стратегии за диференцирано обучение.

6. Добавен е нов «мост» между формално и неформалното образование чрез арт анимацията и специално чрез нейния събитийно-развлекателен формат.

7. Представени са нови методически идеи и модерни практики на гражданско образование за нуждите на учителите в часа на класа.

7. Направена е сериозна заявка за преосмисляне на подготовката и особено на квалификацията на педагогическите кадри в духа на образованието на 21 век чрез успешно мотивиране на учителите за приемане и претворяване на иновативни идеи в образованието, което обогатява техния компетентностен профил.

Въпроси и препоръки:

1. Възможно ли е да се постигне устойчива хармония между формалното и неформалното образование в сегашните български условия чрез утвърждаване на различни формати на арт анимацията в образованието?

2. Да се засили кроскултурната социално-педагогическа дисекция на образованието в духа на неговите глобални потребности чрез включване на допълнителен актуален международен опит за утвърждаване на арт анимацията във формалното и неформалното образование.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: В практиката ми на оценяване на академичната стойност на научни трудове и изследвания съм имала удоволствието да се запознавам с разнообразни по проблематика и стойност разработки. Оценявайки високо хабилитационния труд и съвкупната продукция на доц. д-р Радка Василева, на декларираните и допълнително видяните приноси, които имат подчертано значим теоретически и практически смисъл и позволяват не само да се разсъждава за образованието на днешния ден, но и за неговия креативен образ в бъдещето, като декларирам респекта си към показаната информираност, аналитичност, иновативен стремеж и способности на автора за устойчив синтез между теории и практики, изразявам своята категорична подкрепа на цялостната авторска продукция.

Нещо повече: доц. д-р Радка Василева е сред моите ярко запомнящи се колеги и бивши студенти. Истински щастлива съм, че съм част от екипа на журито в конкурса за заемане на академичната длъжност «професор», в който участва доц. д-р Радка Василева. По този начин отново се докосвам, осмислям и оценявам по достойнство систематичните ѝ академични, изследователски, експертно-професионални и лични качества и постижения. Горда съм с постигнатото от нея и се чувствам привилигирована да споделя с нея и останалите ми колеги удоволствието да съм свидетел на поредния връх в професионалното ѝ рали.

Високата ми оценка за качествата на научната продукция на кандидата, на нейните професионални, академични и лични качества като университетски преподавател и колега, ми дават категорично основание да подкрепя кандидатурата на **доц. д-р Радка Василева за заемане на академичната длъжност „професор“** в област на висше образование 1.

Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика
(Педагогика, Анимация и образование)

Рецензент: проф. д-р Жулиета Савова

2.09.2020

София